

Egerszegi Sándor

1920—1974

1974. december 30-án szívroham következtében váratlanul elhunyt Dr. EGERSEZGI SÁNDOR, a magyar és a nemzetközi agrárkutatás neves szakembere.

1920-ban született a Somogy megyei Patalom községben. Egyetemi tanulmányait a Keszthelyi Agrártudományi Egyetemen végezte el. Az MTA Talajtani és Agrokémiai Kutató Intézetében 1949 óta, vagyis az Intézet megalapításától kezdve haláláig folyamatosan dolgozott.

Tudományos érdeklődése a homoktalajok vizsgálata felé fordult. Először a mezővédő erdősávok hatásával foglalkozott. Első tudományos közleményei az „Időjárás” c. folyóiratban jelentek meg 1951-ben a következő címmel: „A szélerózió (defláció) leküzdése erdősáv rendszerekkel” illetve „Mezővédő erdősáv talajvédelmi szerepe a vízerózió leküzdésében”. A homoktalajok fizikai-kémiai tulajdonságainak alapos tanulmányozása után arra a következtetésre jutott, hogy az alacsony termések oka a felső talajréteg trágyázási módszereiben keresendő. A nyári aszályos időszak beköszöntése után elsősorban ez a réteg szárad ki és válik inaktív közeggé a növények számára.

Tanulmányozta a homoki szőlőtelepítések tradicionális tapasztalatait, amikor is a homokot mélyen megforgatták és a szerves trágyákat mélyre bedolgozták. Elemezte a Duna—Tisza közén gyakran található olyan homoktalajok terméseredményeit, ahol eltemetett humuszszintek voltak, továbbá vizsgálta a nyírségi, ún. kovárványos homoktalajok viszonylag jó terméseredményeit. Mindezek alapján jutott el arra a következtetésre, hogy a szántóföldi növénytermesztésben próbálja ki a homoktalajok mély művelését, a nagyadagú szerves trágyák alkalmazását, illetve a szerves trágyának 50—60 cm mélységben való réteges elhelyezését.

Az első ilyen kísérletek jelentős eredménnyel jártak. Az ily módon kezelt parcellákon a növények termése kétszer-háromszor több lett, mint sekély művelés és felszíni trágyázás esetén. A nyári aszályt a növények jól túrték, mivel a gyökérrendszer a talaj mélyebb rétegeibe helyeződött át. A módszert először „aljtrágyázásnak” nevezte el, később inkább a „réteges homokjavítás” kifejezést használta, hiszen ez az eljárás valójában tartósabb javítást eredményezett.

Az „Agrokémia és Talajtan” c. folyóirat 1952-ben közölte le „Homoktalajaink termőképességének megjavítása aljtrágyázással” c. közleményét, illetve az Acta Agr. Acad. Sci. Hung. 1953-ban a „New method of improving sandy soils by deep placement of manure” c. cikkét. A közölt eredmények és a homoktalajok termőképességének fokozására irányuló új koncepció nagyon gyorsan hazai és nemzetközi érdeklődést keltett. A fenti két cikket sokan idézték és a szakirodalomba hamarosan bevonult ez a kifejezés: „az Egerszegi-féle homokjavítás”.

Az ötvenes évek közepén bontakozott ki hazánkban a mezőgazdaság szocialista átszervezése, megkezdődött a műtrágyák nagyobb adagú felhasználása és megjelentek azok az erőgépek és talajművelő eszközök is, amelyek technikailag lehetővé tették ennek az eljárásnak nagyüzemi kipróbálását. Hamarosan több mint száz állami gazdaságban és termelőszövetkezetben alkalmazták ezt a módszert.

EGERSZEGI SÁNDOR új tudományos koncepciója és az elért eredmények azt bizonyították, hogy homoktalajainkon igen gyorsan, hatékonyan és gazdaságosan lehet növelni a termésátlagokat a mélyművelés és a nagyadagú szerves és műtrágyák megfelelő együttes alkalmazásával.

Az elismerés sem maradt el; 1954-ben a Munka Érdemrendet, 1956-ban pedig a Kossuth díjat kapta meg.

Az ötvenes évek második felében a réteges homokjavítási módszer tudományos alapjainak feltárásával foglalkozott. Tudományos iskola alakult ki körülötte, ő maga is szívesen dolgozott együtt más tudományágak képviselőivel. Ebben az időben nagyon sok népszerűsítő előadást tartott. Bejárta az ország homokvidékeit és a falusi kultúrházakban, művelődési otthonokban, termelőszövetkezeti irodákban ismertette a homoktalajok tulajdonságait és terjesztette azt a nézetét, hogy szorgos munkával és befektetéssel tartósan nagy termések takaríthatók be. Sok tudományos cikket is írt ebben az időben; 1955—60 között 25 közleményt publikált.

Bekapcsolódott a nemzetközi tudományos életbe is. A KGST műszaki-tudományos együttműködési egyezmények keretében a szovjet, lengyel, NDK, csehszlovák kollégáival alakult ki gyümölcsöző együttműködése. A sivatagi homoktalajokat Izraelben és Egyiptomban tanulmányozta. Több külföldi szakember, köztük fiatal aspiránsok dolgoztak vele éveken keresztül. Aktív

tevékenységet fejtett ki a KGST homokkutatási témájában, valamint a Nemzetközi Talajtani Társaságban is. A Szántási Világversenyen három ízben nemzetközi bíróként működött közre. Az Amerikai Egyesült Államokban 1967 őszétől kezdve egy évet töltött. Érdeklődése ebben az időszakban a minimum-tillage rendszer és a kemizálás összekapcsolása felé tolódott, de ezt is a homoktalajok termőképessége növelésének szemszögéből vizsgálta és kutatta.

Kandidátusi értekezését 1960-ban nyújtotta be „A homoktalajok termőrétegének kialakítása” címmel, melynek sikeres megvédése után elnyerte a mezőgazdasági tudományok kandidátusa fokozatot. A mezőgazdasági és élelmészügyi miniszter címzetes egyetemi tanárrá nevezte ki.

Közéleti tevékenysége is jelentős volt; az Akadémia Talajtani Bizottságában, a Magyar Agrártudományi Egyesület és a Magyar Talajtani Társaság vezetőségében, valamint a MEDOSZ Központi Intézőbizottságában tevékenykedett.

Az utóbbi években doktori értekezését állította össze nagy körültekintéssel és gondnal. A váratlan halál megakadályozta, hogy befejezhesse ezt a munkáját.

Emlékét őrizni fogjuk mindnyájan, akik ismertük és szerettük mint fáradhatatlan kutatót és melegszívű embert.

LÁNG ISTVÁN